

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 9/1987-88 med anledning av republikens presidents framställning till Ålands landsting angående regeringens till riksdagen överlämnade proposition med förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalen mellan de nordiska länderna om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare, lärare i praktiska-estetiska ämnen och speciallärare i grundskolan samt för ämneslärare och lärare i praktisk -estetiska ämnen i gymnasieskolan (gymnasiet och yrkesläroanstalterna) samt om tillämpningen av avtalen.

Landstinget har den 14 december 1987 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört delegationssekreteraren Elisabeth NaucLér och som inbegärt kulturutskottets utlåtande, får härmed vördsamt anföra följande.

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen i enlighet med bestämmelserna i artikel 63 i samarbetsavtalet mellan de nordiska länderna (Helsingforsavtalet) anslutit sig till de i framställningen berörda avtalen. Möjligheten för de självstyrande områdena att ansluta sig till avtal mellan de nordiska länderna infördes då Helsingforsavtalet ändrades år 1983 och har nu av landskapsstyrelsen första gången tillämpats. Utskottet förenar sig i vad kulturutskottet framhåller i sitt utlåtande och har i övrigt inte något att anföra i ärendet.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte ge sitt samtycke till den i propositionen ingående lagens ikraftträdande i landskapet Åland till de delar sagda avtal innebär avvikelser från självstyrelselagen, under förutsättning att riksdagen godkänner propositionen i oförändrad form.

Mariehamn den 30 december 1987

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Jan-Erik Lindfors samt ledamöterna Bengtz, Carlsson och Jan. F. Sundberg.

ÅLANDS LANDSTING

Till lagutskottet

från kulturutskottet.

Lagutskottet har den 16 december 1987 inbegärt kulturutskottets utlåtande beträffande republikens presidents framställning nr 3/1987-88 framförallt med avseende på avtalets praktiska verkningar ifråga om landskapets utbildningsväsen och de eventuella ändringar i landskapslagstiftningen som avtalet påkallar.

Kulturutskottet, som i ärendet hört vicelanträdet Gunnevi Nordman, utbildningschefen Börje Karlsson, representanterna för Akava Åland r.f. Karl-Johan Edlund och Stefan Friman samt ordföranden för Ålands lärarförening r.f. Nils Holmström, får i anledning härav anföra följande.

Enligt kulturutskottets mening bör landstinget ge sitt samtycke till det i framställningen avsedda lagförslagets ikraftträdande i landskapet Åland. Utskottet konstaterar att det är mycket positivt om lärare utbildade i något nordiskt land ges större möjligheter att betraktas som behöriga för tjänster också i övriga nordiska länder. I ett samhälle där mångfalden av kulturformer och meningsinriktningar värderas allt högre och där den internationella integreringen tilltar är det enligt utskottets mening en tillgång att ha lärare med utbildning från olika länder med olika utbildningstraditioner. Utbildningarna i olika länder är svåra att jämföra med varandra eftersom objektiva jämförelsegrunder, som utbildningens längd, utgör endast en del av det totala jämförelsematerialet. Det är således mycket svårt att döma och värdera en utbildning som "bättre" eller "sämre". Utbildningarna kan i stället konstateras vara "olika" och enligt utskottets mening har denna "olikhet" alltså ett värde i sig. För Ålands del är lagförslaget positivt också av den anledningen att många åländska ungdomar utbildar sig i andra nordiska länder, framförallt i Sverige.

Trots att så många ungdomar från Åland väljer Sverige som studieland blir avtalets praktiska verkningar mer begränsade än vad de vid en första anblick förefaller vara, eftersom ämneskombinationerna vid lärarutbildningen i Sverige inte alltid överensstämmer med ämneskombinationerna för tjänster i landskapet.

Vad beträffar de eventuella ändringar i landskapslagstiftning som avtalet påkallar förutsätter kulturutskottet att landskapsstyrelsen i detalj granskar lagstiftningen inom de aktuella områdena. Utskottet anser här att man i framtiden bör överväga att i landskapslagarna som allmänna behörighetskrav såsom huvudregel föreskriva motsvarande krav som i riket, varvid avtalet automatiskt beaktas. Landskapsstyrelsen bör lämpligen utfärda bestämmelser där man klargör vilka examina som kan jämföras för såväl gymnasiet som de olika yrkesläroanstalterna. I dessa bestämmelser skall landskapsstyrelsen i motiverade fall kunna göra avsteg från motsvarande bestämmelser i riket, t.ex. för sådana ämnesområden inom vilka det i Finland råder svårighet att erhålla utbildning på svenska. Landskapsstyrelsen bör därtill uttryckligen förbehållas möjligheten att i enskilda fall bevilja dispens. Enligt utskottet bör landskapsstyrelsen vid beviljandet av sådan dispens inta en liberal hållning, t.ex. om det råder brist på lärare.

Vad gäller lärare vid yrkesläroanstalter anser utskottet att landskapsstyrelsen såvitt möjligt bör sträva till att motsvarande examen från annat nordiskt land skall jämföras med finländsk examen.

Mariehamn den 22 december 1987

På kulturutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Susanne Eriksson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sundback, viceordföranden Nordberg samt ledamöterna Fagerholm, Lindeman och Öberg.